DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ
ET SANCTO LUCÆ ORTHODOXORUM MEDICORUM PATRONO.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS MANE DISCUTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORUM, DIE JOVIS XIV. DECEMBRIS MDCCXIX.

M. EMMANUELE MAURITIO DUVERNEY, Regio Anatomes & Chirurgiæ in Horto Regio Parisiensi Professore designato, Doctore Medico, Præside.

An multis in morbis elucescat corporis Mechanismus?

NIHIL magis opificis sapientiam & industriam probat, quàm si opus suum ad propositum finem optimè comparârit. Illud verò in humano corpore mirè elucescit, cujus artificium eò præcipuè spectat, ut in suâ crasi & texturâ, quamvis alioquin corruptioni valdè obnoxium perduret, & conservetur. Non malè machinam quamdam dixeris ad motus ususque speciales incredibili arte fabricatam, quæ juxtà leges & consilia summi Opificis accuratâ proportione, servatis gradibus, distinctoque temporum ordine in naturalibus actibus procedit. Non absimile exemplum, rude tamen, in vulgaribus machinis habemus. Hæ motibus ad certum finem tendentibus instructæ sunt, quorum ratio, quantitas, determinationes à peculiari ipsarum fabricâ pendent, quod Mechanismum vocant. Sic in corpore vigenti & sano adest motuum organicorum symmetria & harmonia, undè sequitur sanguinis & humorum circuitûs æquabilitas, à debito fibrarum pulsu ac tono, & fluidorum quantitate, temperie, ac proportione dependens. In variis autem animantibus variam organorum fabricam, & diversam liquidorum indolem mireris, nempè pro finis ad quem condita sunt, & usuum quibus inservire debent diversitate. Ad hunc circuitum in corpore nostro sustinendum conspirant omnium partium structura, situs, connexio. Ex earum dispositione & mutuo consensu fluunt naturales animalesque functiones. Scilicet idonea conficiendo sanguini materia præparatur, dein sanguis ex eâ elicitur. Hic motu tùm progressivo, tùm intestino teritur, attenuatur, commiscetur intimè; ab omnibus expurgatus sordibus nutritioni partium inservire habilis evadit. Ex tenuissimis particulis liquidum illud subtilissimum subministrat, quo sensuum & motuum organa vigent. Quamdiù ergò sanguis purus & integer liberè corpus permeat, ac per vasa, nullo obstante impedimento, circuit, arcetur tùm ipsius, tùm manantium ex eo liquidorum inspissatio, stagnationes præcaventur, ritè peraguntur secretiones, sic nullus linquitur liquidorum depravationi locus, & servato ea inter & solidas partes æquilibrio, stat rythmus omnium functionum concentusque. His ità se habentibus corpus sanum meritò nuncupatur. Notanda etiam particularis motûs sanguinis in diversis partibus variatio. Hanc facilè intelliges si modò æqualem, modò inæqualem impulsionis in certas partes, per eas propulsionis, & ex iis denique expulsionis vim observes. Vis illa in immensum mutari potest. Id non solùm deducas à tubulorum capacitate inæquali, variisque eorum superficiebus, directionibus, proportionibus, complicationibus. Ad diversam partium circumjacentium pressionem, & textûs vasorum contractilis astrictionem aut relaxationem attende. Ipsam quoque liquorum indolem ac temperiem seu vividam seu segnem reputa, undè solidorum elater vel excitatur vel remittitur. Ex tot causarum actione multiplici, & vario concursu sequuntur multæ varietates. Sanguis è majoribus canalibus in plures minores ingrediens ibi ob multiplicatas superficies plus resistentiæ nanciscitur & contra. In obliquitatibus, curvaturis, ulteriorem particularum suarum divisionem patitur. Præterea in variis locis, ut visceribus, glandulis, ratione quâdam peculiari, nimirùm diametro vasorum, & partis quam alluit singulari fabricæ, præsertim autem tono, consentaneâ progreditur. Hujus præsertim ratione modò plus, modo minùs in hâc vel illâ parte premitur, exprimitur à quibusdam, ad alias majori vel minori quantitate aut impetu appellit. In his plus minùs moratur. Variis denique modis urgetur, aut reprimitur. Indè secretionum quarumdam major aut minor quantitas, celeritas. His positis deducetur faciliùs variorum morborum ætiologia. Insuper sensationes ad hoc homini datæ, ut quid salubre quid noxium sit compendiariâ viâ intelligat. Sic famem quâ ad capiendos cibos, sitim quâ ad potulenta assumenda impellimur, morbos quotidianos dixeris at necessarios, imò certos remedii indices. His salubri incommodo urgentibus monemur ea quæ decet ad reparandam sive solidarum, sive fluidarum partium jacturam prosequi. Cave autem ne pro naturali sensatione habeas quod aliundè accessit, sive ex imaginationis aut ipsiusmet organi vitio, sive etiam, ut sæpe fit, ex voluptatis nimiâ cupiditate. Adde quod experimur sæpissimè, nimirùm unâ parte laborante trahi subitò in consensum vicinas, undè multoties mechanicum & naturale paratur remedii genus. Paucis id selectisque ex magnâ multitudine exemplis innotescet. Præsto est gravato ventriculo, & se aliquali fibrarum suarum motu expedire nitenti, diaphragma succussibus opportunis per superiora noxiam sarcinam ejectans unà cum musculis abdominis connitentibus; vel deorsum subito conatu prorumpens subjecta viscera validè premit, violento ictu, quantùm licet, si quid ea molestat exturbare conans. Auxiliares etiam musculorum abdominis in partu & in excrementorum ejectione conatus valdè utiles. Nec minùs insignes partium mutuam sibi operam præstantium in sternutatione & tussi motus. Nempè cavitas abdominis subitâ ipsius musculorum contractione coarctatur, undè etiam sursum repellitur diaphragma. Sic pectus simul comprimentibus musculis expirationi inservientibus valdè angustatur. Pressis ergò undecumque pulmonibus aer forti exploditur impetu. Si nasi interiora humore quopiam vellicentur, per ea præcluso oris aditu protrudetur aer, & venti vehementis more pertransiens, ea verret & expurgabit. Quæris quâ mechanicâ id fiat? Septum quod palati partem posteriorem occupat linguæ radici admovetur, sic laryngis cum ore commercium prohibet. Sin autem oris cavitas, aut palatum, aut faucium pars ima abstergi opus habent, id etiam efficiet aer per illas partes erumpere coactus, dum palati septum, de quo jam, attollitur, & occludit accuratè nasi ductuum foramina, quæ in imam partem faucium desinunt & reserantur.

LICET corpus nostrum optimè sit à supremo contextum artifice, eâ tamen lege vivimus ut propriis malis & alienâ experientiâ edocti, morborum mortisque nos vectigales sentiamus. Ad illa attendenti naturalis affulget de tot ac tantarum miseriarum origine idea. Hanc firmat Religio, hominis nempè labem assignat ex quâ inter alias clades fluxit pathematum animi incredibilis quædam & vix ratione compescenda rebellio. Huic morborum iliadem adscribas. Quantas enim strages edunt non refrænata pathemata! Habent tamen, saltem plurima, si intra legitimos fines continеantur, tum ad ipsius corporis conservationem, tum ad societatis vinculum, suas à summè provido Creatore destinatas utilitates. Jam ipsis quibus reparatur alimentis corpus ad corruptionem & putredinem disponitur. In fermentationem proclivia sunt. Multas sordes relinquunt in corpore. Hoc ex alvinis fæcibus aliisque excrementis patet; videmus autem post obitum sanguinem & humores, imò totum corpus solis ossibus exceptis, brevi temporis spatio putrescere. Excrementorum separatio, & ad certum tempus intra corpus retentio suo quidem more sanitati conducit, atque etiam necessaria est. Tamen facilem morbis ansam præbet. Sæpe enim morantur diutiùs, vel justâ proportione non separantur, ex quo sequuntur multæ affectiones. Hâc inter alias maxime de causâ dicas nos interna morborum semina perpetuò fovere. Neque præterea mirum si machina tot conflata tubulis, tot irrigata fluentibus, tot motibus diversis iisque in unum conspirantibus, exercita, infinitis propè modis lædatur ac tandem aliquando concidat & disrumpatur. Modò adaugetur nimis solidorum elater, & contenta fluida pellit vehementiùs, modò debilitatur, & plus æquo remissus minus verberat quàm par est. Sæpe etiam inusitatis & à naturali ordine alienis motibus rapiuntur. Quin etiam liquores varia solent concipere vitia, sanguis maximè. Vel enim compage principiorum solutâ malè cohærent, vel ipsorum moleculæ crassitie & spissitudine excedunt, vel crasi & indole mutatâ acriores evadunt. Insuper actione mutuâ & reciprocâ ex solidorum anomaliis pervertuntur fluida, ex depravatione fluidorum solida perturbantur. Sic affecto quâcunque de causâ utrolibet genere (quot autem causæ tum ab assumptis, tum ab animi pathematis, tum ab externis corporibus infestant!) pessumdatur partium symmetria, turbatur sanguinis circuitus, secretiones vitiantur, functiones labefactantur, hinc morbus. Non tamen ideò desperandum. Cum motuum naturalium directiones, modos, gradus, tempora mutari vides, cogita liquores ab indole sua descivisse, nativas solidorum oscillationes per turbatas intellige, latentemque pestem subodorare. Ad eam depellendam idonei ut plurimùm instituuntur motus, machinâ ipsâ sibi quantum potest organorum suorum viribus præsens auxilium ferente. Sic inter ea quæ perniciem corpori inferre aut minari videntur, salubria naturæ conamina sæpè sæpiùs deprehendas. Mirabilem sanè organismi effectum, qui etsi in nonnullis casibus obscurus sit nec satis obvius, in aliis sopitus aut penitus extinctus videatur, in quibusdam conspicuus est & evidens, iis præsertim qui genium morborum & naturæ in his nisus ac molimina perspexêre.

QUOD de morbo generatim dixit Sydenhamius eum esse conamen naturæ exterminationem materiæ morbificæ molientis, de multis revera morbis affirmari potest. Exemplum à febre desumamus, morbo frequentissimo, qui non rarò præsidio est. In eâ augetur motus sanguinis tum progressivus tum intestinus. Spasmo qui plerumque febrilis motûs initia occupat angustantur primùm vasorum diametri, dein per eas increbrescente cordis pulsu & ingeminatis arteriarum vibrationibus, valido abreptus impetu dividitur sanguis, attenuatur. Quin etiam sæpissimè auctâ simul ipsius partium fermentatione faciliùs eluuntur & dissolvuntur viscida, tolluntur obstructiones, infensi demum humores ad exitum parantur, & per emunctoria denique ejiciuntur. Sic febris liquores subigit, eorum moram vincit, circulum promovet, quod noxium est expellit, & secretiones alioquin perituras restaurat. Ephemeræ beneficio coqui humores, sanguinem expurgari, heterogenea subigi ac per urinas aut sudores expelli ferè omnes experiuntur. In synochis quibusdam plethora imminuitur, sanguis atteritur. Quam fluxilis ex his febribus evadat monstrant sudores critici. Plethoram verò indicant narium hæmorrhagiæ quarto vel septimo die contingentes, quæ est crisis species in junioribus frequentior. Hæret in primis viis aliisve abdominis visceribus viscosa materia? Tertianæ aut quartanæ auxilio dissolvetur, incidetur. Quidam suspicantur in utrâque sanguinem astricto corporis habitu ad interiora repressum, ex morâ & congestione serum suppeditare, quod viscidæ illi materiæ eluendæ inserviat, undè etiam frigus quartanarium longius ob majorem humoris tenacitatem. Furit bilis in intestinis? Ipsâ vellicatione ac fermentatione, humorum, lymphæ præsertim, affusionem provocat, ut materia illa noxia temperetur, eluatur, & per varios viscerum motus exprimatur, ut contingit in biliosis febribus cum finem suum natura assequitur. Quàm necessaria sit matura humoris evacuatio ex indole ipsius patet, ardores enim atque etiam excoriationes insignes tùm in faucibus ab hujus generis vomitu, tum in intestino recto ab ejusmodi diarrhæis eveniunt. Ubi lympha acris & ad stagnationes prona partis alicujus erosionem minatur, videas febres catharrhales dictas excitari, quæ leni & lentâ commotione, at regulari, lympham attenuant, quapropter serosæ partes per diaphores in paulatim extrudentur. Sic abstersâ & dissipatâ materiâ prævertitur saniosa & ichorosa ulceratio brevi sphacelosâ putredine excipienda. Sunt etiam qui opinentur febrem hecticam quæ ut ex schirro ita & ulcere visceris cujuspiam oritur, assiduâ longâque, & moderatâ eâdem sanguinis agitatione ad abstergendam mali labem, ad ea quæ exacerbant dissipanda & educenda conferre. Sic corruptionem imminentem quà licet arceri & summoveri dicunt. Jam in exanthematicis febribus, putà petechialibus, purpuratis & similibus, huc spectat motus sanguinis intensior ut à centro ad peripheriam humor peccans propellatur. In his cæterisque morbis ubi humor ad cutem vergit, repercutientia ministrare artis & artificis esset dedecus. Quæ verò humoris partem distrahere & aliò ducere valent, nonnisi cum summâ prudentiâ adhibenda fuiit. Notandæ imprimis variolæ, morbillis longe graviores. In utroque morbo inflammatio, in illo magis spectabilis. Per duos tres-ve priores dies, quod est separationis materiæ tempus particulæ inflammatæ digeruntur coquunturve, nimirum plerumque febris ope, quæ tunc præcipuè dominatur. Illæ deindè particulæ in habitum corporis ablegantur, ubi eas maturari necesse est, quod ut fiat febris auxilio opus est, quæ puri conficiendo inservit, per exiguos cutis abscessus erupturo. Multùm in hoc morbo natura potest, quæ sibi permissa sæpè negotium suum suo tempore exequitur, materiamque debito ordine ac viâ secernit, tum etiam expellit, ut (in junioribus præsertim vegetisque temperamentis) nostrâ ope nostris artificiis atque auxiliis non indigeat, suis viribus optimè instructa, suis opibus locuples suo denique ingenio satis edocta, ut medici in cognitione variolarum versatissimi verbis utar. Non autem debet nisi sensim lentoque gradu fieri separatio ut opportuniùs ad universalem quamdam deveniat despumationem. Nec nimium assurgat nec intempestivè minuatur ebullitio. Cum autem morbus ad alteram periodum pervenit, hoc est expulsionis tempus, moderatus calor decet, mediumque quoddam inter extrema ut priori tempore tenendum est. Frigus quidem pustularum eruptioni prorsùs nocet. Nec verò minùs noceat calor nimius variis modis expulsioni inchoatæ infensus. Habes in variolis conspicuam inflammationis speciem, quæ tunc in papillis cutis sedem habet. Hujus generalem theoriam desideras? Finge animo sanguinem ad partem affectam propulsum uberiùs, ut stagnantis portionis putredo præcaveatur. Nempè cruor arteriosus in minimis moratus canalibus, putà reticularibus arteriarum ramusculis, vel lymphaticorum arteriosorum initiis, à fortiori reliqui cruoris motu atteritur. A sanguine tum hærente tum copiosius affluente tumor. Calor ab agitatis quaquaversum hujusce particulis. Hic pro sua fluxilitate etiam minutissima vasa subire aptus est. Inde rubor exquisitus ei planè similis quem arte factæ injectiones exhibent, eæ scilicet in quibus liquor ad ultimos usque vasorum fines, non exceptis lymphaticis arteriosis, se insinuavit. Cum autem sic per fibras tensas adeòque sensu exquisito donatas trajiciatur sanguis, dolor inde vehemens sequatur necesse est. Hic à feriente continuo arteriarum pulsu augetur, acuitur, & pulsatorius redditur. Præ tensione enim vel leves divulsiones concussionum ingentium vim habent. Sic coagulatus sanguis paulatim resolvitur, eluitur quod corruptum est, & à cruore præterlabente penitus abripitur discutiturque. Ablatis tenuioribus & acrioribus particulis, quæ crassior sanguinis portio supererit, sed attrita & subacta tandem in pus convertetur. Etsi autem nulla sit inflammatio in quâ sanguinis motus intensior quamdam febris speciem non exhibeat, hæc verò multo insigniùs & validiùs se exerit, si sanguinis stasis in interioribus partibus sive visceribus contingat. Tunc enim majori motuum apparatu opus est, undè graviora symptomata. Ita discutiendæ stasi sanguinis in hepate, in splene, in plevra, in pulmonibus, in cerebri meningibus & aliis locis aptæ sunt & utiles inflammatoriæ febres, ex variis partibus quarum occasione nascuntur, nomina singularia mutuatæ. Quò majus autem periculum, eò vehementiores motus ut in febribus pestilentibus atque ipsa peste, animadvertas.

MAGIS ac magis elucescet corporis mechanismus, si febrium quas in exemplum attulimus naturæ & effectibus periodorum atque etiam crisium accuratior notitia subjungatur. Periodi nomine venit circuitus sive ambitus quidam quo temporis portio aut res quæpiam circumscribitur, ita ut ab antecedentibus & consequentibus distinguatur. Sic periodus in febribus vocatur tota illa duratio quæ universam febrem ab initio ad finem usque, & ipsos adeò paroxysmos comprehendit, cujusmodi est in acutis duratio per septenos, etiam secundâ & tertiâ quoque vice repetitos dies; nec verò universus ille tantùm ambitus seu duratio, sed etiam ipsi paroxysmi quos breves periodos vocare liceat, definita tempora observant. Quid enim aliud sunt paroxysmi nisi statæ commotiones modò quotidiè modò interpositis diebus se subsequentes? Porrò constat illos iisdem horis aut saltem quàm proximè ad easdem citiùs aut tardiùs, pro variâ ægrotantium naturâ aut diversâ anni tempestate recurrere; etsi eorum vehementia remittat vel duratio brevietur. Tam regulares, tam ordinatas motuum series à mechanicis legibus pendere manifestum est. Nimirùm in Physicis ut effectus quidam producatur certa causæ agentis desideratur vis ac proportio, & determinato motuum numero opus est ac proinde definito tempore quo motus illi absolvantur. Sic in inflammationibus ut certa sanguinis qui in vasis stagnat portio dissolvatur, eluatur, potentia certa & motuum quantitas necessaria est, quibus sanguis ad affectam partem impulsus eam liberet & ab obstructione vindicet. Demonstrat autem experientia septem diebus hoc plerumque peragi ope illorum sanguinis circuituum qui per hoc tempus fiunt. Hinc septimo die acutæ & inflammatoriæ febres solvi consuevêre. In variolis, morbillis, petechiis, purpurâ ut materia acris caustica aliarum partium quas sanguis suppeditat admistione temperetur, & sic ad secretionem & per habitum corporis excretionem reddatur idonea, certum temporis spatium desideratur, quod separationis tempus nuncupari jam diximus, scilicet tres circiter dies. His elapsis materia peccans ab internis ad exteriora progreditur. Est etiam sua pustularum maturationi, de quâ jam egimus, definita periodus. Idem dicas de miasmate pestilenti febriumve contagiosarum materiâ, cujus correctio & evacuatio temporis mensuram & motuum quantitatem sufficientem postulat. Insignia verò morborum periodicorum exempla habemus in hæmorrhagiâ de quâ dicemus infrà, in arthritide, & aliis. Potest autem illud in universum de ejusmodi morbis animadverti, mechanicas humorum commotiones, quæ iis affectibus provocandis sunt idoneæ, tum præcipuè vim suam exerere cum in stata periodorum incidunt tempora; exempli causâ hæmorrhagia periodica consueto tempore ex leviori causâ faciliùs quàm extrà illud à violentiori excitabitur. Magnam cum periodis affinitatem habet crisium theoria; si enim stati sint morborum decursus, cur non & solutiones? nempe cum vitiosus humor ita alterari nequit, ut cum reliquis jungi denuò & sociari possit, eum expelli necesse est. Tunc variis præparatur motibus ut sine noxâ per crisim, vel lentiùs, quod per lysim dicunt, foras amandetur. Sic præparatum humorem à naturâ evictum dicit coctumque vocat Hippocrates. Crisis ergò quæ quidem morbi judicationem quamlibet generatim sumpta significat, strictè accepta pro felici morbi solutione habetur. Est autem evacuatio sufficiens & legitimo tempore contingens peccantis materiæ, quæ cocta, id est ad exitum antea ritè præparata fuit. Hæc evacuatio per certa corporis emunctoria peragitur. Solemnes viæ suæ per sudores, alvum, urinam, sputum, hæmorrhagiam, abscessum. Suis quæque species dignoscitur & prænuntiatur signis. Hæc, inquies, quoad Hippocratis regionem & ætatem valeant, nunc obsolevêre. Responsum habe è Baglivio, qui crisium infrequentiæ & mali successûs causam ex eo deducit quod humores per diversas remediorum seditiones distracti non possint ad criticæ despumationis negotium stato tempore disponi. At verò etiamnunc specimina habemus spontanearum evacuationum, quæ statis contingunt temporibus, & corpori levando inserviunt. In plerisque morborum acutorum in quibus liquorum insignis est fermentatio, certis diebus paroxysmi instituuntur, hos verò sequuntur quædam evacuationes. In tertianis intermittentibus & continuis febribus quæ paroxysmis exacerbantur diebus imparibus id contingere videas, quibus violentiores motus & graviora sunt symptomata. Scilicet primo die sanguis minori motu concitatur, ac proinde febris mitior. At increscit die tertio, & sub paroxysmi finem fit evacuatio quæ sæpè in quarti initium incidit. Quod si violentior fit quinto die paroxysmus, ipso illo die fieri solet evacuatio. In utroque autem febrium genere crisis sæpè nonnisi septimo die evenit, quia tunc major sanguinis agitatio, unde gravior paroxysmus. Prægressis enim fermentationibus principia sanguinis multum evoluta fuêre, ideò evacuatione quæ paroxysmum illum excipit commodè abigitur quicquid in sanguine impurum est.

LONGIUS

LONGIUS esset morbos omnes qui Mechanismum corporis arguunt recensere, eorumque historiam & naturam persequi. Quot enim morbos, atque adeò symptomata reperias, tuendo vel restituendo corpori idonea! utrumque præstat hæmorrhagia nunc critica, nunc periodica. Criticam dici eam quæ morbo jam facto superveniens eum sanat. In hoc censu reponas hæmorrhagias in plurimis febribus ac inflammationibus contingentes, cujusmodi ea quam superiùs in synochâ febre observavimus, aut quæ in hepatitide vel splenitide ante quartum diem accidit, atque etiam hæmorrhoide in plevritide & nephritide initio morbi largè fluentes. Periodicam voca eam hæmorrhagiæ speciem quæ statis temporum intervallis recurrit, & quæ potissimùm præcavendis plethoræ incommodis, & vindicandis ab obstructione partibus inservit. Frequens est viris vel singulis mensibus, vel post ali quot hebdomadas mensesve repetens hæmorrhoidum fluxus. Ejus generis hæmorrhagiis ut plurimùm sanguis quantitate excedens evacuatur, juvatur reliqui progressivus motus. Mechanici sunt effectus, quorum ope certa sanguinis quantitas per partem quamdam extruditur; scilicet eò pelletur sanguis exundans, ubi minor est resistentia. Quænam autem partes faciliùs cedent irrumpenti quàm quæ raræ sunt & teneræ texturæ, & in quibus vasa tenuissima undequaque dispersa, nec obvoluta, at in superficie collocata serpunt? id invenias in nasi membranâ interiori, ano, & partibus aliis per quas sanguis excerni solet. Ad eas præterea necessariò dirigetur, si liber ei aditus in quasdam patere desinat, vel ex fibrarum corrugatione, quâ vasa capillaria comprimuntur, stringuntur, complicantur inter se, vel ex aliâ quâvis obstruente causâ. Sic videmus aliquo canali obstructo in cæteros apertos aquam redundare, & per eos fluere vehementiùs, ità ut etiam quandoque eos disrumpat. His adde in quibusdam corporis locis ascensum cruoris difficiliorem per venas ad perpendiculum dispositas. Dum verò sanguis versùs loca hæmorrhagiis destinata dirigitur, sæpè in vicinis congeritur partibus, non succedente variis de causis ipsius excretione, ut si spissitudine nimiâ irretiatur, vel copiâ ipse obruatur suâ, vel obstet angustia vasorum, tardetve motûs debilitas. Quod si solitæ eruptiones sistantur incredibile dictu est quot phœnomena pariat sanguinis qui excerni deberet coacervatio, qualis verbi gratiâ fit ex suppressâ narium consuetâ hæmorrhagiâ, tum latè circa caput, tum in faucibus ac in ipso quoque pectore. Pulsus circa collum & tempora validior, vasa his locis plus solito conspicua, faciei & tunicæ oculorum adnatæ rubor, internæ quasi cujusdam inflationis in capite sensatio, tensivus, gravativus, ac punctorius dolor, quin etiam nasi & quandoque vultûs erysipelas, parotides, inflammatio tonsillarum, angina, demùm plevritis, tot ex congesto aliàs per nares erumpere solito sanguine incommoda. Sic qui frequenti venæ sectioni addicti fuêre, posteà verò eam, vitæ interim genere non mutato, omittunt, in varios incidunt capitis, oculorum, dentium, aurium dolores. Visi sunt præterea quidam in brachio cujus vena quondam pertundi consueverat, symptomata singularia experti. A sanguinis ad exitum non pervenientis congestionibus repete cephalalgiam sanguineam, quæ narium hæmorrhagiâ solvitur, mala hypocondriaca, atque his affinia, quæ à copiosi & crassioris sanguinis congerie, ejusque inæquali per venam portæ motu nascuntur, & sæpè ex suppressis hæmorrhoidibus orta, certè iis fluentibus evanescunt. Melancholicis autem prodesse hæmorrhoides, easque delirium solvere, & à multis aliis morbis liberare testatur Hippocrates. Hinc etiam jubet diuturnas curantem hæmorrhoidas unam servare, ne in hydropem aut tabem incidat. Enimverò solitum hæmorrhoidum fluxum etiamsi nimius sit, validioribus stypticis & narcoticis sistere periculosæ aleæ plenum opus est. Sanguinis copiam & impetum minuere, & determinationem aliquatenùs mutare tempestivâ venæ sectione conceditur. Hîc quoque præcipuè refrigerantibus, diluentibus, aliisvè alterantibus locus est. Lienosis dysenteriam prodesse affirmat etiam Hippocrates. Ut autem ad febrem redeamus, eam ebrietati, apoplexiæ convulsioni & tetano mederi affirmat. Juxtà eumdem hypocondriorum dolorem inflammationis expertem, nempè ab obstructione vel flatu, vel simili causâ productum solvit. Quartana verò melancholiam, lepram, scabiem abigit, epilepsiam antevertit, & sanat. Sic morbus morbum tollit. Idem præstant plurima symptomata. Est enim convulsio quæ febrem solvit eâdem die aut alterâ, vel tertiâ. Quæ autem variolarum eruptionem præcedunt convulsiones, nisi vehementiâ & diuturnitate excedant, eam promovent; ab iis enim variolæ postmodùm longè tranquilliùs & securiùs totum cursum absolvunt. Ità paroxysmos epilepticos in infantibus dentitione perfunctis pro instantium variolarum signo habet Sydenhamius. Eas tunc mites esse, ac boni moris, pustulas conspicuæ magnitudinis emittere, nec ferè unquam confluere observat. Quæ autem convulsiones variolis jam prodeuntibus superveniunt, quamvis à materiæ retrocessione sæpè oriantur, possunt tamen aliquatenùs haberi pro naturæ conatibus per ejusmodi succussus ad materiæ infensæ excretionem contendentis. Ad eam peragendam si minùs valida sit, ut solet, prudentiæ Medici erit roborantibus remediis opportunè & cautè adhibitis suppetias ferre. Pari ratione in epilepsiâ, quæ est summus motuum convulsivorum gradus, imprimis in sympathicâ, laboriosos ad amovendum noxium humorem nisus & conatus naturæ luctantis non ineptè agnoscas. Dolor etiam ad corporis conservationem conferre potest, acerbum quidem symptoma, at utile, ut quod de morbo certiores nos faciat, & ad eum depellendum naturam provocet. Scilicet fibræ nerveæ variis vellicatæ modis violatam partium œconomiam, liquorumve temperiem depravatam significant, nec ullum contia omen funestius quàm ubi malum salubri illo monitore renuntiari desinit, ut in gangrænâ & sphacelo contingit, quæ doloris expertia sunt, licet quæ præcessit inflammatio aut dilaceratio gravissimos intulerit cruciatus. Dolor ergò legis optimæ & ad prævertendam machinæ ruinam utilissimæ tristis simul & necessaria est conditio. Hujus molestias tolerare decet, non incusare; & cùm corrigere nefas sit, facere patientiâ leviores. Verùm si dolor nimius urgeat, in promptu habes anodyna, præstantissimum, si aptè collocetur, remedii genus, quod dolores compescendo sæpè ipsum morbum cujus occasione nati sunt sanat, aut saltèm ejus sanationi dat locum, solidorum ataxias, & humorum motus efferos ad naturalem ordinem blandè & amicè revocans. Sunt præterea dolores quos ex merâ læsionis necessitate contingere non dicas, nec symptomatis annumeres, cùm crisim prænuntient. Sic in prorrheticis, hypochondrii tensio cum capitis gravitate & surditate, & quæ consequenter fatigant, sanguinis prænuntiant profusionem. Quosdam pro criticis habeas, eos scilicet qui partes ignobiles pervadunt, & exercent diu, maximè si nullis infelicibus stipentur signis, & adsint coctionis indicia, unde oriuntur sæpè salubres in extremis partibus tumores. Hinc Hippocrates labores qui fiunt in articulis non inutiles asserit. Optimi ergò, ut Prosper Alpinus notat, dolores pedum, crurum, coxendicum, inguinum diu durantes, nec minùs in brachiis, manibus, & post aures criticè observati; & qui ad crura fiunt abscessus in vehementibus ac periculosis pulmoniis omnes utiles sunt. Quantum autem adversùs morbos acutos auxilium præstet arthritis, quotidiana probat experientia. Porrò multos tumores & abscessus licet criticos appellare, cùm & priorem morbum solvant, & symptomata mitigent, hi in morbis chronicis frequentiores. Quid? passim in Hippocrate exempla utilium symptomatum invenias, sic sternutatione singultus, vomitu vomitus, & diuturnum alvi profluvium, tremore delirium quandoque solvuntur. Sed modus in vasto ac propè infinito argumento servandus; Jam quævis ætas, quodvis temperamentum ex se ad certos morbos mechanicâ quâdam dispositione propendet. Sui sunt etiam cuique sexui morbi peculiares. Fœmineus imprimis periodicis affectuum variorum præsertim hæmorrhagicorum typis est obnoxius. Si temperamenti ratio habeatur, intelligetur facilè phlegmaticos affectibus catarrhalibus, febribus biliosis cholericos, plethoræ & inflammationi sanguineos, melancholicos hæmorrhagiis & hypochondriacis malis præcipuè patere. Quod ad ætates spectat, generalis morborum qui in singulos cadunt differentia à parte potissimùm affecti desumitur. Nempe in pueris & adolescentibus caput, pectus in juvenibus, sequenti posthac ætate hypochondria, ac deinceps lumbos, os sacrum & coxas, pedes denique tentari observantur. De temporibus notant, si constantia sint & anni tempestiva exhibeant, boni moris & judicatu faciles evenire morbos, sin autem inconstantia sint, inconstantes, & qui difficulter judicantur. Priores enim genium suum & naturalem indolem servant, unde consuetis symptomatibus stipantur, sua tempora legitimè percurrunt, & criticis diebus usitatis solvuntur. Malè nobiscum actum esset, in tot morborum quibus obsidemur causis, nisi sæpè unius vis alteram extremam temperaret. Raro autem concurrunt plurimæ morborum causæ, inde fit ut rariùs difficiliùsque ægrotemus. Quin etiam tradit Hippocrates in morbis minùs periclitari quorum naturæ, ætati, habitui, & tempori congener est magis morbus, quàm quibus nullâ ex parte est consentaneus. Unde autem? nimirum illi morbi minùs à naturæ linea recedunt, quippe ex omni parte analogi. Ex iis quæ de variorum morborum naturâ, effectibus, periodis, solutionibus dicta sunt patet humani corporis machinam ita fabricatam esse, ut sibi sæpè ipsa succurrat, se ipsa tueatur. Quâ autem ratione id fiat, quibus legibus quædam partes aliis auxilientur, multis in casibus obscurum est. Sic observant pedum frigore alvum pigram solvi, ophtalmiam alvi profluvio sanari, hæmorrhagiam salubrem in hepatitide è nare dextrâ, in splenitide è sinistrâ fieri. Tales consensus ac veluti sympathias non facilè exponas. Forsan olim novæ circà praxim medicam, sive partum fabricam & œconomiam animalem observationes, rem adhuc densis obsitam tenebris aperient. Intereà ad motus illos naturæ quicumque sint, sive evidentiores sive abstrusi, attendere debet Medicus, ut qui naturæ æmulus, adjutor, ministerque sit. Nullum enim plerumque remedium eo convenientius, quod suis indicat natura moliminibus. Intendat igitur animum in distinguendis quæ à morbo fiunt commotionibus ab iis quæ propter morbum instituuntur. Neque enim idcircò motum quemquam pro insalubri habeas, quod in statu sano non eveniat. Materia extranea, insolens, sanitati infensa non usitatos motus postulat. Bonum ergò dicas quod ei discutiendæ & ejiciendæ aptum est, & reverâ inservit. Prostat autem sufficiens exemplorum numerus, quibus tales motus seu conamina naturæ comprobentur.

Ergò multis in morbis elucescit corporis mechanismus.

Domini Doctores disputaturi.

M. Claudius Brunet.
M. Ludovicus de Santeul.
M. Emmanuel Mauritius du Verney, *Actûs Præses.*

M. Ludovicus Claudius Bourdelin.
M. Michael Ludovicus Vernage.
M. Joannes-Franciscus Leaulté.

M. Raymundus-Jacobus Finot.
M. Philippus-Bernardus de Bordegaraye.
M. Jacobus-Simon Gilles de la Riviere.

Proponebat Parisiis PETRUS MALOET, Claromontanus, Baccalaureus Medicus; A. R. S. H. 1719. à sexta ad meridiem.

Typis J. QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.